INGLIZ TILINI O'QITISHDAGI TOPSHIRIQLAR TIPOLOGIYASI (1-2-SINF DARSLIKLARI MISOLIDA)

Turakulova Lola Xamidjanovna
Sergili tumanidagi 300 iqtisoslashgan maktab ingliz tili o'qtuvchisi
https://doi.org/10.5281/zenodo.15140005

Annotatsiya: Mazkur maqolada ingliz tilini o'qitishda foydalaniladigan 1-2-sinf darsliklarida grammatik topshiriqlar turli metodologik yondashuvlar va ta'lim usullariga asoslanishi yoritilgan. Shuningdek, darsliklar o`quvchilarga tilni o'rganishda yordam berish uchun turli mavzular, grammatika qoidalari, leksika, gapirish, tinglash, o'qish va yozish ko'nikmalarini rivojlantiradigan topshiriqlar va materiallar taqdim etilishi bayon etilgan.

Kalit so'zlar: boshlang`ich sinf, chet tili, grammatik bilim, darsliklar tahlili, "Teacher's book", "Student's book", "Workbook" darsliklar, topshiriqlar tipologiyasi, grammatik topshiriqlar, tinglash topshiriqlari (Listening Tasks), o'qish topshiriqlari (Reading Tasks), yozish topshiriqlari (Writing Tasks), gapirish topshiriqlari (Speaking Tasks), grammatika va leksika topshiriqlari (Grammar and Vocabulary Tasks), interaktiv topshiriqlar (Interactive Tasks), kritik fikrlash topshiriqlari (Critical Thinking Tasks), hikoya qilish (Storytelling Tasks), Leksik va grammatik testlar, avtomatik yoki kompyuter yordamida bajariladigan topshiriqlar.

Ingliz tili darsliklarining 1-4-sinflar uchun mo'ljallangan tahlili o'quvchilarga tilni samarali o'rgatish, ularning tilshunoslik ko'nikmalarini rivojlantirish va zamonaviy pedagogik metodlarga asoslangan ta'limni ta'minlash maqsadida amalga oshiriladi. Boshlang'ich sinf darajasida o'quvchilarga ingliz tilini o'rgatishning maqsadi – bu o'quvchilarda asosiy kommunikativ ko'nikmalarni, jumladan, tinglab tushunish, so'zlashuv, o'qish va yozish ko'nikmalarini rivojlantirishdir. Mazkur maqsadga erishishi uchun boshlang'ich sinf darsliklari o'quvchilarni grammatik va leksik asoslar bilan tanishtirish, ularning so'zlashuv qobiliyatini oshirish va o'zaro muloqot qilishga o'rgatish kabi vazifalar bajariladi.

1-2-sinf darsliklarida o'quvchilar ingliz tiliga kirishishadi. Darsliklar odatda vizual materiallar (rasmlar, diagrammalar, illyustratsiyalar) va oddiy tildan foydalaniladi. O'quvchilar uchun o'yinlar, takrorlash mashqlari, qo'llaniladigan ifodalar orqali so'zlashuv va talaffuz ko'nikmalarini shakllantirishga qaratilgan. Ingliz tilini o'qitishdagi topshiriqlar tipologiyasi o`quvchilar uchun turli maqsadlarni amalga oshirishga yordam beradigan va ularning til ko'nikmalarini rivojlantiradigan xilma-xil vazifalarni o'z ichiga oladi. Bu topshiriqlar til ko`nikmalarini qamrab oladi: tinglash, o'qish, yozish va gapirish. Quyida ingliz tilini o'qitishda ishlatiladigan topshiriqlarning ba'zi turlari keltirilgan:

1. Tinglash topshiriqlari (Listening Tasks).
2. O'qish topshiriqlari (Reading Tasks).
3. Yozish topshiriqlari (Writing Tasks).
4. Gapirish topshiriqlari (Speaking Tasks).
5. Grammatika va leksika topshiriqlari (Grammar and Vocabulary Tasks).
6. Interaktiv topshiriqlar (Interactive Tasks).
7. Kritik fikrlash topshiriqlari (Critical Thinking Tasks).

8. Hikoya qilish (Storytelling Tasks).
9. Leksik va grammatik testlar.
10. Avtomatik yoki kompyuter yordamida bajariladigan topshiriqlar.

Har bir topshiriq turi o'quvchilarning maqsadlariga qarab tanlanadi va ularning til ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Darslikdagi topshiriqlar hajmi aniqlandi. Susannah Reed, Kay Bentley, Lesley Koustaff. Guess What! Student’s Book 1. English language Grade 1 darsligida tinglash va gapirishga oid topshiriqlar berilgan [5] (1-jadvalga qarang):

1-jadval.

1-sinf Ingliz tili darsligi topshiriqlari

T/r	Topshiriqlar	Unit 1	Unit 2	Unit 3	Unit 4	Unit 5	Unit 6	Unit 7	Unit 8
1.	Listen. Who’s speaking?	3	1	1	2	2	2	2	2
2.	Listen, point, and say	4	2	1	1	1	1	1	2
3.	Listen and say/say ...	4	1	5	3	2	4	3	5
4.	Listen and find....	2	1	1	1	1	1	1	1
5.	Listen and do the action	1							
6.	Listen and act	2	1	1	1	1	1	1	1
7.	Listen, look, and say	1	1	1	1	1	1	1	
8.	Listen and answer the questions	1							
9.	Ask and answer	1			1	1		1	
10.	Draw your family. Ask and answer			1					
11.	Now listen and check	1	1						
12.	Sing the song	2	1	1	1	1	1	1	1
13.	Say the chant	2	1	1	1	1	1	1	1
14.	Say the color	1							
15.	Look and say	2	4		5	3	2		3
16.	Look and match / Find / Find the number	1	1					2	1
17.	Look and find five differences	1					1		
18.	Watch the video	2	1	1	1	1	1	1	1

19.	What continent are they from?			1					
20.	Play the game	1	1		1		2		1

1-sinf Ingliz tili darsligi topshiriqlari diagramma ko`rinishida keltirildi (1-rasmga qarang):

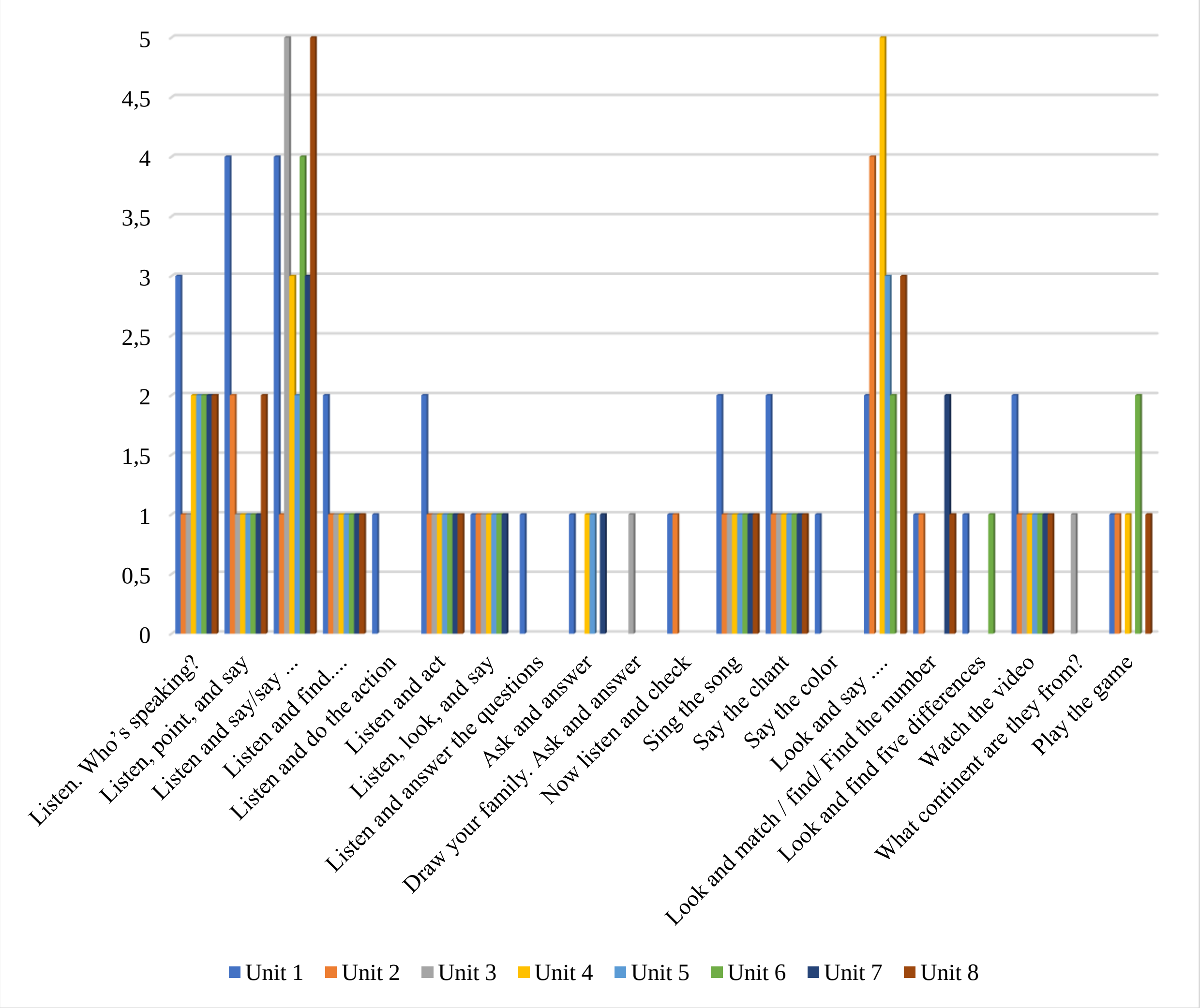

1-rasm. Student's Book 1 darsligi topshiriqlari

Susannah Reed, Kay Bentley, Lesley Koustaff. Guess What! Student's Book 2. English language Grade 2 darsligida tinglash, o`qish va gapirishga oid topshiriqlar berilgan [6] (2-jadvalga qarang):

2-jadval.

2-sinf Ingliz tili darsligi topshiriqlari

T/r	Topshiriqlar	Unit 1	Unit 2	Unit 3	Unit 4	Unit 5	Unit 6	Unit 7	Unit 8
1.	Listen. Who's speaking?	2	1	1	1	1	1	1	1
2.	Listen, point, and say / Listen and	4	1	2	1	1	1	1	1

	point								
3.	Listen and say/say ...	5	2	3	4	2	5	3	2
4.	Listen and find....	2	2	1	1	1	1	1	1
5.	Listen and act	2	1	1	1	1	1	1	1
6.	Listen, look, and say	2	1	1	1	1	1	1	1
7.	Listen and answer the questions/ Listen, count, and answer the questions				1				1
8.	Listen and read	2	1	1	1	1	1	1	1
9.	Read, look, and say					1			
10.	Read and follow. Then ask and answer								1
11.	Ask and answer	4		1		2			2
12.	Sing the song	2	1	1	1	1	1	1	1
13.	Say the chant	2	1	1	1	1	1	1	1
14.	Say and guess							1	
15.	Think and say				1		1		
16.	Look and say	2	2	1	2	1	1	1	2
17.	Match and say	1					1	1	
18.	Look and match / find/ Find the ...../ Say and guess	2	1					1	
19.	Look, listen, and find the mistakes							1	
20.	Look at your classroom		1						
21.	Look, ask, and answer				1				
22.	Watch the video	2	1	1	1	1	1	1	1
23.	What continent are they from?								
24.	Play the game		2		2		1	1	1
25.	Make sentences		1						
26.	Find the			1					

	mistakes and say								
27.	Point and tell your friend						1		

2-sinf Ingliz tili darsligi topshiriqlari diagramma ko`rinishida keltirildi (2-rasmga qarang):

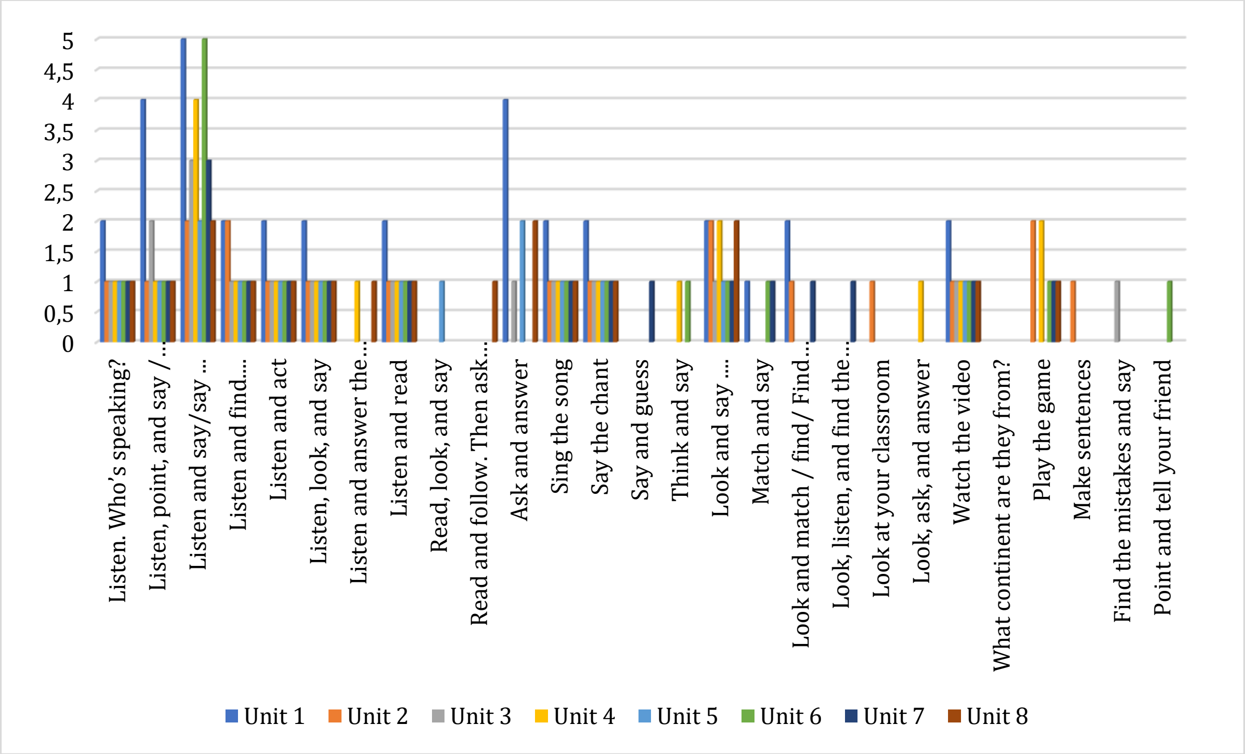

2-rasm. Student's Book 2 darsligi topshiriqlari

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinf darsliklarida grammatika soddalashtirilgan holda, oddiy grammatik qoidalar bilan tanishtirish ko'zda tutiladi. 1-2-sinflarda so'zlar va ularning o'zaro bog'lanishi, 3-4-sinflarda esa zamonlar va fe'l shakllari bilan ishlashga asoslangan. Darsliklarda o'quvchilarga hayotiy vaziyatlar bilan bog'liq so'zlar o'rgatiladi. 1-2-sinfda asosiy so'zlar, rasmli kartochkalar yordamida lug'at boyligini oshirish, 3-4-sinflarda esa murakkab so'zlar va iboralarni o'rganishga qaratilgan.

Foydalanilgan adabiyotlar/Используемая литература/References:

1. 2024-2025 o'quv yiliga mo'ljallangan tayanch o'quv rejasi. Elektron resurs: 2024-2025 o'quv yiliga mo'ljallangan tayanch o'quv rejasi. 20.09.2024.
2. 1-2-3-4 sinf barcha fanlardan yillik ish rejalar 2024-2025. Elektron resurs: 1-2-3-4 sinf barcha fanlardan yillik ish rejalar 2024-2025. Murojaat sanasi: 20.09.2024.
3. Kitob. Elektron resurs: Kitob.uz. Murojaat sanasi: 20.11.2024.
4. Umumiy o'rta ta'lim muassasalari uchun 2024-2025-o'quv yiliga mo'ljallangan tayanch o'quv rejani tasdiqlash to'g'risida. O'zbekiston Respublikasi maktabgacha va maktab ta'limi vazirining 94-son buyrug'i. 2024-yil 26-mart.
5. Susannah Reed, Kay Bentley, Lesley Koustaff. Guess What! Student's Book 1. English language Grade 1 darslik. – Cambridge University Press 2016, 2021. – P. 110.

6. Susannah Reed, Kay Bentley, Lesley Koustaff. Guess What! Student's Book 2. English language Grade 2 darslik. – Cambridge University Press 2016, 2021. – P. 110.